

Handläggare
Allar Piirsoo

Tjänsteskrivelse
2023-11-30

Diarienummer
VN-2023/16

Valnämnden

Distribution av valsedlar vid allmänna valen – Val till Europaparlamentet 2024

Förslag till beslut

1. Valnämnden erbjuder inte distribution av valsedlar med partibeteckning till val- eller röstningslokaler för partier som inte omfattas av bestämmelserna i 8 kap. 2 § vallagen p. 3) (2005:837).
2. Valnämnden erbjuder inte distribution av namnvalsedlar till val-eller röstningslokaler för partier som deltar i val till Europaparlamentet 2024.

Sammanfattning av ärendet

Enligt 8 kap. 2 § har Valnämnden ansvarar för distribution av vissa typer av valsedlar vid allmänna val. Utöver dessa valsedlar som nämns i lagen kan valnämnden, om den vill, erbjuda distribution av valsedlar till andra partier som inte omfattas av vallagens bestämmelser. Om valnämnden väljer att ta på sig ansvar utöver den distribution som valnämnden ansvarar för enligt vallagen, ska samtliga deltagande partier behandlas lika. Valkansliet avråder valnämnden från att utöka sitt ansvar över valsedeldistributionen då valkansliet saknar resurser för det utökade ansvaret och därmed kommer ha svårt att bemöta kravet om lika behandling.

Vallagens krav gällande valsedlar

En valsedel med enbart valbeteckning brukar vardagligt kallas för blank valsedel. Valsedel med parti- och valbeteckning kallas partivalsedel. Den har partiets namn och/eller en registrerad symbol. Namnvalsedel har parti- och valbeteckning och en lista på kandidater. Därtill finns blanka valsedlar med enbart valbeteckning. Enligt vallagen har valnämnden inte något ansvar för distribution av namnvalsedlar vid allmänna valen.

Enligt 6 kap. 6 § ska alla valsedlar som används vid val tillhandhållas av den centrala valmyndigheten. Vissa partier har rätt att få valsedlar upptryckta på statens bekostnad. Av 6 § valförordningen (2005:874) framgår att beställning av valsedlar görs hos Valmyndigheten när det gäller val till Europaparlamentet och i övrigt hos länsstyrelsen. Kommunen ansvarar, genom valnämnden, för blanka valsedlar och partivalsedlar alltid ska finnas på plats och utlagda för väljare i anslutning till val- och förtidsröstningslokal. Gällande valet till Europaparlamentet ska väljarna ha tillgång till valsedlar med parti- och valbeteckning för varje parti som vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet eller valsedlar med parti- och valbeteckning samt uppgifter om kandidater om ett sådant parti deltar med endast en valsedel. Enligt 6 kap. 7 § vallagen ska distributionen endast ske för de partier som begär det.

Det finns 10 partier som har fått över 1 procent av rösterna i någon av de senaste två valen till Europaparlamentet. Utöver partierna som sitter i riksdagen, Arbetarpartiet-Socialdemokraterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna, Miljöpartiet de gröna,

Moderaterna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet, gäller det Feministiskt initiativ och Piratpartiet. Dessa har partier har, vid begäran, rätt att få partivalsedlar utdelade.

Övriga partier

Partier som inte har rätt enligt vallagen att få sina valsedlar distribuerade av valnämnden är själva ansvariga för distributionen av dessa. I förarbeten till vallagen anges att det kan vara förenat med vissa risker, såsom svårigheter med förvarings- och lagringsutrymmen, att lägga ett större ansvar för distributionen på valnämnderna eller utlandsmyndigheterna. Partierna har alltså att svara för att leverera valsedlar i den mängd som förväntas gå åt vid röstmottagningen. Partierna får lämna in sina valsedlar till val- och röstningslokalerna, t.ex. på en på förhand anvisad plats. (Prop. 2021/22:52 Förstärkt skydd för väljare vid röstmottagning s. 19 och 64). I Knivsta kommun ska valsedlarna levereras till vallokalerna innan öppning. Plats och tid för distribution kommer meddelas på Knivsta kommuns hemsida. För att underlätta för partierna som själva får stå för distributionen av valsedlar kommer kommunen möjliggöra att lämna valsedlar till vallokalerna tidigare än föregående val.

Valprövningsnämnden har i ett avgörande konstaterat att det innebar en avvikelser från föreskriven ordning att ett antal kommuner vid valen 2022 erbjöd distribution av namnvalsedlar för endast vissa partier. Om en kommun beslutar att erbjuda distribution av valsedlar utöver vallagens krav är det ett frivilligt åtagande, men kommunen måste i sådant fall säkerställa att alla deltagande partier i kommunen behandlas likvärdigt. (VPN 209-2022).

Knivsta kommuns distribution och hantering av valsedlar

Vallagen delar upp ansvaret för hur valsedlar ska distribueras till röstmottagningsställen mellan valnämnd och partierna. Kommunen ansvarar, genom valnämnden, för att blanka valsedlar och partivalsedlar alltid ska finnas på plats och utlagda för väljarna i anslutning till en vallokal eller röstningslokal för förtidsröstningen. Valnämnden kan ta på sig ett ansvar av distribution av valsedlar, utöver den distribution nämnden ansvarar för enligt vallagen. Om man väljer göra det bör samtliga partier behandlas lika. Valmyndigheten avråder från det extra ansvaret med hänvisning till att partier riskerar behandlas olika i mellan kommunerna och lokalt i enskilda kommuner. Knivsta kommuns valnämnd har inte resurser för att kunna bemöta kravet om likvärdig behandling av alla partier vid det eventuella extra ansvaret.

Den främsta anledningen till att förvaltningen avråder Valnämnden att ta på sig extra ansvar för distribution av valsedlar är av praktisk karaktär. Den ordinarie distributionen av blanka och partivalsedlar för partier sker manuellt och tar därför tid i både planering, kontroll, packning och sortering. Enligt valmyndigheten har över 100 partier anmält intresse för deltagande i Europaparlamentsvalet 2024. Även om samtliga partier, som i dagsläget är anmälda till Europaparlamentsvalet, inte kommer vilja ha sitt parti och/eller namnvalsedlar utlagda, så kommer det troligtvis handla om fler partier än kommunen har krav på sig enligt vallagen. Om valnämnden tar på sig ansvaret att dela ut valsedlar till fler partier kan arbetet med hantering och distributionen öka kraftigt. Valkansliet har begränsade resurser och därmed är det rent praktiskt genomförbart. Ett extra ansvar utan tillräckliga resurser kan leda till att valgenomförandet i stort påverkas negativt, som i förlängningen kan komma påverka väljarnas förtroende för valgenomförandet.

Distribution av namnvalsedlar

Ett annat problem som kommer försvåra valgenomförandet med det extra ansvaret skulle vara sena förändringar av namnlistorna. Enligt vallagen ska den som kandiderar för ett parti som har anmält sitt deltagande i ett val skriftligen ha samtyckt till kandidaturen senast fredagen före valdagen. Det kan i praktiken innebära att namnvalsedlar byts ut två dagar innan valet. Även så sent som på valdagen kan det, från partier som deltar i valet, komma krav på att kommunen ska lägga ut valsedlar. Den logistik som krävs för att distribuera valmaterial till samtliga röstmottagningsställen behöver betydligt längre framförhållning.

Bestämmelserna i vallagen utgår från väljarens möjlighet att rösta på ett parti, inte partiers rätt att få valsedlar utdelade. De valsedlar som valadministrationen ska tillhandahålla utgår från ett resonemang att väljare ska ha tillgång till valsedlar för partier om de har fått ett "inte obetydligt väljarstöd", ett kriterium som anses uppfyllt om ett parti fått minst en procent i något av de två senaste valen till Europaparlamentet. Även om vissa partier kan anses missgynnas av det nuvarande systemet kan väljare fortfarande rösta på partier utan valsedlar genom att skriva namnet på partiet på en blank valsedel. Då väljare har möjlighet att rösta alla partier som ställer upp i valet, anser förvaltningen att dennes demokratiska rättigheter är tillräckligt goda för att motivera att kommunen av praktiska skäl inte åtar sig en större uppgift än myndigheten är skyldig till enligt lag.

Ekonomisk konsekvensanalys

Beslutet att inte åta sig extra ansvar för distribution av valsedlar, utöver vad vallagen kräver, påverkar inte Knivsta kommuns ekonomi. Det motsatta beslutet skulle ha stora konsekvenser för ekonomin. Valkansliets resurser är begränsade och räcker inte till för att möta de kraven som det extra ansvaret skulle innebära.

Barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalysen är gjord enligt checklistan.

Underlag för beslut

Tjänsteutlåtande 2023-11-30

Beslutet ska skickas till

Akten

Chef för kommunledningskontoret

Åsa Franzén

Barnchecklista inför beslut

1. Påverkar beslutet barn?

Enligt FN är alla under 18 år
att betrakta som barn

Ja

Nej

Beslutet att inte åta sig extra ansvar vad gäller distribution av valsedlar har ingen konsekvens för barn i Knivsta kommun.

Om, ja fortsätt med frågorna.

2. Hur har barns bästa beaktats?

3. Beskriv eventuella intressekonflikter.

4. Barn tillfrågas vid övergripande fleråriga planer/styrdokument. Har så skett?

Ja

Nej

Inte aktuellt. Beslutet rör inte övergripande flerårig plan/ flerårigt styrdokument

Om ja, förklara på vilket sätt barn varit delaktiga i beslutet, vilka åsikter barnen lyft fram samt hur dessa åsikter beaktats i beslutet. Om nej, förklara varför barn inte tillfrågats.